

Egyetértés és Magyar Ujság

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest, IV. Megyeház-
ter 9. sz.
Kiadó-Hivatal:
Budapest, IV. Megyeház-
ter 9. sz.
Vodnauer F. nyomdájában

Előzetési díj:
Válóképesítés vagy hely-
ben lakozás hordozva
Egy évre 20
Félévre 10
Negyedévre 5
Egy hónapra 1-5
Egy szám 3 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos
pótszor egyszeri hirdetés
12 kr. többször 10 kr.
Bélyegdíj minden hirdé-
résért külön 30 kr.
Nyitási: 6 hasábos sor
30 krajczár.

Előzetési feltételek
az
„EGYETÉRTÉS ÉS MAGYAR UJSÁG”-ra.
April—juni évnegyedre . . . 5 frt. — kr.
April—szeptember félfévre . . 10 frt. — kr.
April—december 3 negyedre . . 15 frt. — kr.
April—május két óra . . . . . 3 frt. 60 kr.
Egy óra . . . . . 1 frt. 80 kr.

Az előzetési pénzek s utalványok az „Egyetértés és Magyar Ujság” kiadóhivatalának Vodnauer nyomda, megyeházter 9. szám alatt küldendők.
Azon t. cz. előzetőinket, kiknek előfizetése a múlt hó végével lejárt, tisztelettel felkérjük előfizetésük mielőbb megújítására, hogy a lap szétkülömbésben fenakadás ne történjen.
Egyszermind azon t. előzetők kik a negyed évre 4 frtot küldöttek be, tisztelettel kérem fel méltóztatnának az 1 forint pótlékot posta útján beküldeni.
Kelt Budapest, márczius 30.

Budapest, május 21.
A függetlenségi párt országos végrehajtó bizottsága megalakult s megkezdte működését.
Tagjai: Simonyi Ernő, Mocsáry Lajos, Madarász József, Hely Ignác és Csávolszky Lajos.
Közlekedik az idő, midőn a nemzet önmaga gyakorolhat döntő befolyást sorsára az általa nem képviselő választások útján. E percz rom-pant fontosságát áthatva hazafiúi bizalommal hívjuk fel hazánk mindazon polgárait, kik az ország állami önállóságának és függetlenségének megszerzésére törekednek, miszerint használjanak fel minden alkotmányos eszközt arra, hogy nézetünk és elveink többségre juthassanak a közelebb összeülő országgyűlésen.

Tisztelettel hívjuk fel elvtársainkat, hogy községenként vagy választókerületenként, ahol eddig még nem történt, párttá alakuljanak és mint párt szervezedejenek, s mind a már megtörtént mind az ezután történendő pártalakulásokról a végrehajtó bizottságot értesíteni sziveskedjenek.
Az országos függetlenségi párt végrehajtó bizottsága a függetlenségi köröknek, kerületeknek, sőt egyeseknek is felvilágosításokat mindig örömszóló, és erkölcsi támogatással készséggel szolgál.
Különösen figyelmeztetjük a különböző kerületekben levő elvtársainkat, hogy képviselőjelölteiket gondosan megválasztva, mielőbb kitűzzék s azok neveit a végrehajtó bizottsággal haladéktalanul sziveskedjenek tudatni.
A leveleket és megkereséseket következő cím alatt kérjük küldeni: „Az országos függetlenségi párt végrehajtó bizottságának Budapest, muzeum utca, 8. sz.”
Budapest, május 20. 1875.

Az országos függetlenségi párt végrehajtó bizottsága.
Budapest, május 22.
Ma tartotta utolsó érdemleges ülését az 1872. érdemleges választott parlament. Mától fogva örökbe veszi azt a historia, hogy életének egész tartalmáról tények, öszergők, nyilatkozatainak teljességéről befejezett ítéletet nyújtson. Milyen szomorú lesz itt a történelemnek tiszte.

Ha a parlamentnek egyes tettei külön-külön felzakkanták lelkiünket és lázba hozták vérünket, most az összefoglaló visszatekintés előtt egy óriási és végtelen áry terület el, mely a leggyászosabb megdöbbenésbe ejt és kétségbeesést szül a haza sorsa felett. Sehol egy fénylő pont, egy bizató sugár, egy kitorló láng, mely nemzetünk jobb természetét árulná el, az ország örök genesának jelenlétéről tanuskodik; csak a bűnök hosszú éjjele, a hazugság diadala az árulás uralma, a szembényvesztés és ármany végtelen hadjárat.
A történelem sok parlamentről jegyzett fel jelzőket, melyek végtelen jelentőségűket megmagyarázzák. Angliának volt hosszú parlamentje és Franciaországnak találhatatlan kamarája. Az országgyűlésnek, mely 1872. évi öszertől 1875. nyaráig együtt ülésezett, egy volna megadva a legjellemzőbb megörökösítés, ha az utókor számára az öngyilkos parlament nevet nyerné. Talán nem lehetett még soha népképviselet, mely oly következetességgel harcolt volna saját létével ellen, oly kiengesztelhetetlen ellentét képezett volna önmaga teremtő okához.
A parlament egy örökös negatív jelen-

tett a parlamentarismus fogalma ellen. Sokszor történik meg, hogy az egyes parlament élete összeközebe jő a parlamentarismus állandó érdekével. Ezért van megadva az alkotmányosság rendszereiben a felosztás joga, mely az elvet kifejező közege árán megmenti magát az elvet.
De mily kiegyenlítettlenül maradt nálunk az iszonyu meghasonlás parlament és parlamentarismus között. Rajta voltunk, 1. hogy megtartsuk a parlamentet, és minden ténnyel, mely a parlamentnek nyomorult életét tengette, halálós döfést ejtettünk a parlamentarismuson. Hogy a parlament percekkel tovább éljen, talán egész évtizedekre lett megrovta a parlamentarismus valódisága. Az életpályáját ma befejezett parlament nem akart ugy kimulni, hogy utána fölhangozzék a kiáltás: Le roi est mort vive le roi! nem akarta, hogy halálával meg legyen óva az alkotmányosság erkölcsi és jogi tényezőinek folytonossága. Élt saját létével és intézményes alapjának kárára, s most hogy megyen, nem támad fel új bizalom utódja iránt, — nem élednek föl reményben az intézmény erejéről. Undor kapott lábra országzszerre az alkotmányos élet gyümölcsei iránt és megvetéssel mérlegelik a parlamentáris rendszer hirdettet hasznát.
Lehet, a küzdelmet nem követi nyomban a siker, de az igaz ügy mellett küzdelem előbb vagy utóbb de okvetetlen győzelemre vezet. Kártárs a küzdelemben, állhatatosság az elvek mellett — legyen és maradjon mindig jelszavunk.

A „függetlenségi párt” ma tartott értekezletében elhatározta felhívást intézni az ország függetlenségi párti választókhoz, miszerint minden választókerületben, hol a függetlenségi párt részéről legalább száz választó van, képviselőjelölt állítsanak föl.
Lehet, a küzdelmet nem követi nyomban a siker, de az igaz ügy mellett küzdelem előbb vagy utóbb de okvetetlen győzelemre vezet. Kártárs a küzdelemben, állhatatosság az elvek mellett — legyen és maradjon mindig jelszavunk.

A képviselőház ma d. u. egy órakor tartott zart ülést Gyhegy Kálmán elnök megnyitván, a miniszterelnök előterjesztést tett az országgyűlés bejárás módjáról. E szerint hét óráig d. e. 10 órakor tartandó ülésben a képviselőház bevezeti még hátra levő tennőit; a szentesített törvények kikiheredtetnek. — A főrendház szintén elvégzi tennőit, s azután 1 órakor a két ház öszgyűl a főrendházban, hol a trónbeszédet a kir. biztos felolvassa.
Közvetlenül az országgyűlés berekesztése után közzé fog — mint a „R.” helyje — történni a törvényhatóságok megküldötti a legfelsőbb királyi kézirni, mely az 1875—1878-iki országgyűlést Budapestre, folyó évi augusztus hó 28-ára összehívja. Ezt követően a belügyminiszternek a választási törvény 56-ik §-a értelmében kibocsátandó rendelete, mely az általános képviselőválasztók törvényesüri tíz napi határidejét július 1—10-ére tűzi ki.

A főrendház elnöksége értesíti a főrendeket, hogy a király meghagyásából a magyar országgyűlés jelenlegi utolsó ülészaka f. hó 24-én fog berekeszteni.
A monori választókerület tisztelt választó közönségéhez!
A jövő országgyűlési választások július hó első napjaiban megtörténnek.
Itt az ideje, hogy hazánk nagy fontosságú elvei képviselőlete végett a monori választókerület tisztelt választó közönsége is értekezék.
Alólrítottak, Monoron e hó 27-kén az az csütörtökön Urnapján délután 3 órakor fogadó helyiségében tartandó értekezletre ezenel tisztelettel meghívjuk mindazokat, kik a baloldali elvek tovább í fenntartani oltajják.
Kelt Budapesten, 1875. májushó 20-ik napján. — Gubody Sándor. Simonyi Ernő. Kátóna Lajos.

Illetékes helyről megkérteünk, hogy a képviselőház t. tagjainak figyelmét arra hívjuk fel, hogy Budapestről leendő eltávozásuk előtt lakásaikat az utolsó posta kitételével a ház irántjárban a végett jegyzetessek fel, hogy a nyomtatás alatt levő irományok biztosan utáruk küldethessenek.
Mintán Patay István, kit Debreczen választ meg, kijelentette, hogy a hajdusbószói kerület képviselőjelöltségét el nem fogadja, a kerület Csányi Sándort kérte fel a képviselőjelöltség elfogadására.
Budapest, május 22.
Tisztelt szerkesztő ur! Lapja mai számban támadás intézték ellenem azért, mert a „szabad-élvú párt” f. hó 18-án tartott értekezleten elnököltem, a midőn a többek között a keleti vasut ügye is tárgyaltott.
Én a keleti vasut igazgatótanácsosul 1871. október hó 21-én választattam meg és lemondásként 1873. december 16-án az igazgatótanácsnak benyújtottam, s az elfogadtattam.
Már ebből is látható, de különben is kétség-telenül beígült tény, hogy akár a hírlapiródom, akár a képviselőházi bizottság, akár a részvényesek részéről neheztelés alá vett eljárás — egyikeben is semmi rész nem vettem. És mert ez köztudomású tény volt, az említett értekezlet alkalmával nyugodt lélekkel elnököltem, miután az ezen köztelenség teljesítése alól felmentésemre semmi alapos okot föl nem hozhatott volna.
Ezt igazolja azon körülmény is, hogy midőn a múlt 1874. év elején a balközép értekezleten a keleti vasut ügye került tárgyalás alá, és én kértem a fentebb előadott körülményeknél fogva, hogy az elnökség e tárgy fölötti tanácskozás tartama alatt mátra ruháztassék, a párt egyhangú kívánsága következtében az elnöki székét elfoglaltam, miután kimondott, hogy e tárgyatban elfoglaltságom, függetlenségem semmi körülménnyel fogva sem vonhatatik kétségbe.

előbb hatalmas, de már hanyatló többségek szoktak élni. Itt van a hazugságnak stádiuma. Ellenék vele nem igen élhet, mert a hazugság csak védelmi feyver és mint ilyen is nyomorult. A Deákpart már eléggé fenyegetve volt uralmában, hogy hazugságokhoz folyamodjék. Amde az volt nálunk a példátlan eset, hogy magával szemben oly ellenéket talált, mely két évi „taktikai” hadjáratában hazugságokkal még jobban lejártá magát. Ez a füziónak vezetés története. Az egyesülés a corruptió szomorú apotheoza volt.
Most mennék. A nemzet ki fogja mondani ítéletét: kezdődött törvénytelenéggel, végződött hazugsággal. A törvénytelenéggel után a felosztás látszó indokoltak. A hazugság után ismét ugy tánt fel, mintha a nemzet egy XIV. Lajost, ki óstorával kergette szét parlamentjét, egy rangra helyezhetné Jézussal, ki korbáccsal üzte ki a templomból a pharizáusokat.
Mezei Ernő.

A „függetlenségi párt” ma tartott értekezletében elhatározta felhívást intézni az ország függetlenségi párti választókhoz, miszerint minden választókerületben, hol a függetlenségi párt részéről legalább száz választó van, képviselőjelölt állítsanak föl.
Lehet, a küzdelmet nem követi nyomban a siker, de az igaz ügy mellett küzdelem előbb vagy utóbb de okvetetlen győzelemre vezet. Kártárs a küzdelemben, állhatatosság az elvek mellett — legyen és maradjon mindig jelszavunk.

A képviselőház ma d. u. egy órakor tartott zart ülést Gyhegy Kálmán elnök megnyitván, a miniszterelnök előterjesztést tett az országgyűlés bejárás módjáról. E szerint hét óráig d. e. 10 órakor tartandó ülésben a képviselőház bevezeti még hátra levő tennőit; a szentesített törvények kikiheredtetnek. — A főrendház szintén elvégzi tennőit, s azután 1 órakor a két ház öszgyűl a főrendházban, hol a trónbeszédet a kir. biztos felolvassa.
Közvetlenül az országgyűlés berekesztése után közzé fog — mint a „R.” helyje — történni a törvényhatóságok megküldötti a legfelsőbb királyi kézirni, mely az 1875—1878-iki országgyűlést Budapestre, folyó évi augusztus hó 28-ára összehívja. Ezt követően a belügyminiszternek a választási törvény 56-ik §-a értelmében kibocsátandó rendelete, mely az általános képviselőválasztók törvényesüri tíz napi határidejét július 1—10-ére tűzi ki.

A főrendház elnöksége értesíti a főrendeket, hogy a király meghagyásából a magyar országgyűlés jelenlegi utolsó ülészaka f. hó 24-én fog berekeszteni.
A monori választókerület tisztelt választó közönségéhez!
A jövő országgyűlési választások július hó első napjaiban megtörténnek.
Itt az ideje, hogy hazánk nagy fontosságú elvei képviselőlete végett a monori választókerület tisztelt választó közönsége is értekezék.
Alólrítottak, Monoron e hó 27-kén az az csütörtökön Urnapján délután 3 órakor fogadó helyiségében tartandó értekezletre ezenel tisztelettel meghívjuk mindazokat, kik a baloldali elvek tovább í fenntartani oltajják.
Kelt Budapesten, 1875. májushó 20-ik napján. — Gubody Sándor. Simonyi Ernő. Kátóna Lajos.

Illetékes helyről megkérteünk, hogy a képviselőház t. tagjainak figyelmét arra hívjuk fel, hogy Budapestről leendő eltávozásuk előtt lakásaikat az utolsó posta kitételével a ház irántjárban a végett jegyzetessek fel, hogy a nyomtatás alatt levő irományok biztosan utáruk küldethessenek.
Mintán Patay István, kit Debreczen választ meg, kijelentette, hogy a hajdusbószói kerület képviselőjelöltségét el nem fogadja, a kerület Csányi Sándort kérte fel a képviselőjelöltség elfogadására.
Budapest, május 22.
Tisztelt szerkesztő ur! Lapja mai számban támadás intézték ellenem azért, mert a „szabad-élvú párt” f. hó 18-án tartott értekezleten elnököltem, a midőn a többek között a keleti vasut ügye is tárgyaltott.
Én a keleti vasut igazgatótanácsosul 1871. október hó 21-én választattam meg és lemondásként 1873. december 16-án az igazgatótanácsnak benyújtottam, s az elfogadtattam.
Már ebből is látható, de különben is kétség-telenül beígült tény, hogy akár a hírlapiródom, akár a képviselőházi bizottság, akár a részvényesek részéről neheztelés alá vett eljárás — egyikeben is semmi rész nem vettem. És mert ez köztudomású tény volt, az említett értekezlet alkalmával nyugodt lélekkel elnököltem, miután az ezen köztelenség teljesítése alól felmentésemre semmi alapos okot föl nem hozhatott volna.
Ezt igazolja azon körülmény is, hogy midőn a múlt 1874. év elején a balközép értekezleten a keleti vasut ügye került tárgyalás alá, és én kértem a fentebb előadott körülményeknél fogva, hogy az elnökség e tárgy fölötti tanácskozás tartama alatt mátra ruháztassék, a párt egyhangú kívánsága következtében az elnöki székét elfoglaltam, miután kimondott, hogy e tárgyatban elfoglaltságom, függetlenségem semmi körülménnyel fogva sem vonhatatik kétségbe.

Ennyit egész tárgyilagosan az ügy állására nézve, kérve, hogy ezt becses lapjában fölvenni sziveskedjék. A cikknek személyeskedő sértő részére nem ez uton felelek.
Budapest, 1875. május 21. — Tisztelettel maradtam.
Várady Gábor.

A szabadelvú párt ma d. u. 6 órakor értekezletet tartott a párt szervezők és taggyűlésében. Gorove a párt elnökevé választott, s kivüle megválasztották a spárt végrehajtó bizottság tagjai, valamint az országos nagy bizottság tagjai is; ezen kívül kimondott, hogy a nagy bizottságnak tagjai, a vidéki szabadelvú körök elnökei, s a főrendi szabadelvú párt felszólítandók, hogy a maguk részéről szintén válasszák meg tagjait mindket bizottságra.
A közlekedési miniszterium műszaki közegei pár nap alatt megkezdik a helyszinén való tanulmányozását a kormány definitív elhatározásai szerint a Duná balpartján vezetendő budapesti zónnyal vasut-vonalnak. A közlekedési miniszteriumban az a nézet uralkodik, hogy a lehető gyorsasággal folytatandó munka abba a helyzetbe jut-tatandja a kormányt, hogy biztos támaszték alapján még július hóban megkezdhesse s be is fejezhesse az alkudozásokat a nevezett vonal kiépítésére egy esetleg Reed Brothers és társa bankházzal vagy esetleg más vállalkozóval, s így a vonal kiépítésére vonatkozó előterjesztést közvetlenül az új országgyűlés megalakulása után a törvényhozás elé terjeszthesse.

Nemzeti politika.
II.
Déva, május 21.
De épen ezen egészséges szellem hiányzik korunkban, midőn volt véreinknek adjak a példát elváltoztatásba, hiszgekben, árulásban és szőszegésben, s hogy erkölcselen uralkodásukban a nép által támogatva legyenek, rendszeresen terjesztik a demoralizációt. A demoralizatio pedig bő anyagot talál a jogtalan igények eláradásában. És itt mi a nép vagyunk a főülnők, kik a föld-rol jópárágynak nem bírnak ellenállni. Nevelési rendszerünk ferde, söt veszedelmes. Gyermekünket azon biztással csalogtatjuk a tanulásra, „tanulj fiám, hogy ur legyen belőled”, a helyett, hogy azt mondanánk: „tanulj fiám, hogy tisztességes munkád vagy mester-edged által képes légy becsületesen élni és lehess hasznos tagja a társadalomnak.” Inuen gyermekeinkben már az abécédénel megfogamzik az rögzése, hogy neki joga van az állam emlíni, vagy polgáraitársai véres verejtéké kényelmesen pófolcskálni. Felő az ifju, s minthogy az apa igérete a folyamódások azon roppant sokasága, a mi hivatalért benyújtatik. Hát az a sok kaszás, hízlegés, rágalom, stb. stb. mi a hivatalválasztással egybe van kötve.
Nemzetünk az o-estünk még rosszabb. Leányainkat leg-ebb is az o-estünk nyelvére tanítjuk. A legelső benyomás a leány keblére idegen, korsz, nem pedig hazaszereget. Mindezen neveljük a leányt, csakjő anyának, jó feleségnek és jó honleánynek nem s hogy a rozsz befejezve legyen, korán rászoktatjuk a fényűzésre, mar pedig a fényűzés oly országban, mint a miénk, honnan a pénz az utolsó gondbizót csaknem minden erkölcsi kivándorol, rettenetes csapás. (mikor lesz Magyarország egy Pombal miniszter?) Hogy a fényűzés minő bűnöknek és nyomoroknak szülő anyja, tudjuk mindnyajtan. Inuen származik azon minden csapás felületi csapás, hogy ifjúnk kezdenek nem hazasodni ha házasodik is, többnyire speculatióból, hogy maga is élhesen s a fényűzést is győzhessen.
A nőtlenésg eláradása oly nagy bűn, mit ha meg is bocsát a kegyelmes isten, de a természet soha, de hogy is bocsánat meg a természet ezen nemzetellenes nagy bűn, midőn a nőtlen ember a teremtés láncolatát szakítja ketté. Az isten ugyanis a dolgoknak csak kezdetét teremtette meg közvetlenül, azóta az egy dolog szüli a másikat, vagy teremti azt, a nőtlen ember pedig az emberteremtés láncolatát szakítja ketté s megöli magában mindazon embereket s azoknak ivadékat, kik különbben töle származtak volna. A mily nagy ezen bűn, oly nagy a büntetés; egész nemzeteket kitoról az isten az elő nemzetek sorából, hol a nőtlenésg elárad; Róma bukása is innen eredt. Ne tessék mosolyogni urak! mert a mit mondok, az a magyar nemzet életkérdése: hiszen jól tudják önök, hogy mig nemzetünknek első erénye volt a családi élet s annak tisztasága, kiállott mongol-tatár-török, s az ezeknél is kegyetlenebb jó barát-pusztítást; mig ma az erkölcs-bomlás következtében elég egy Tiszának ballépése, hogy az erőt vesztett lankadt nép óta a fegyverlerakás gyálatos mütéleket saját magán k — a nemzetnek — sirjába kövessse, saját magát megtagadja; a haza becsületét és létjét, s mindazt, ki e mellett még szót emel — kigunyolja.
„Az ily erkölcsi praedició nem hírlapi cikkbe való” mondatba valóki. Lehet, de miután mi nemzeti politika válaszolhoz fogtunk, ismernünk kell a bajokat, mikkel meg kell küzdenünk; és én nemzeti politikánk legfontosabb tételét a következőkben az erkölcsök megtisztítását s eltávolítását a lehetőségek mindazon körülményeknél, melyek a nemzetet erkölcsen elmeresítik. Most az egytelék alakulása minirenden van, melyek többé vagy kevesebbé hasznosok is lehetnek. En felállításom — hitem szerint — a lehetségesekesébe, s ez lenne az erkölcsmentő-égytelék; és ezen egytelék az lenne a feladata, hogy a tisztességes házasságot elősegítse; a tanintézeteket nem annyira szaporítsa, mint jó irányba terelje, az ifuságot a korá romlottságtól megóvja, s népesedést és erkölcsöséget elősegítő más módokat találjon és tartson fen.
Ha mi az erkölcsök megtisztításában nem vagyunk képesek magunkon segíteni, akkor ne szűnjük se Tiszát se mást, mert az afele jogfeladások, elvtagadások, capitulatiók mind csak a nemzettest betegségének körjelenségei; s ezen vezélyes jelenségek ezután is egy vagy más alakban ismétlődni fognak, míg a halálharang mindennek véget nem vet. Ugyan kérem, ha 67-ben az akkori

országgyűlés egy egészséges és kitartó 14 millió lelket számláló ország parlamente volt volna, let volna e oly bölcsesség a világon, a mely azt az átkos XII. t. cikket csak meg is merte volna pendíteni? Vajjon a bécsi merev politika a birodalmi főváros fönyének tovább fenntartása iránt nem vonult volna-e még akkor vissza a maga odvába? — és vajjon legközelebb Tisza Kálmán, ha a nép romlottságában, vagy ronthatóságában nem bizik vala, merészelte volna-e az általa formulázott bihari pontokat a nép szemé közé dobni? Bizonyosan nem, ó ma is egyike volna a legelhatározottabb közjogi ellenlékeknek. Tessék el-hinni, hogy igaza volt a ki mondta, — hogy mi minden nemzet megeredemi a maga sorsát; és tessék elhinni azt is, hogy nyomorainknak és megaláztatásunknak a bűne leginkább minket — a népet — terhel, mert hogy többet ne említsék — hányadik az képviselőink közül, kit kirekesztőleg képessége és jóakarata tekintetéből választottunk? Hát nem a tekintély, atyafiság, pénz, bor, pálinka, a képviselőben vetett anyagi remény, sokaknál a gyávagság és butaság vezértel inkább miniket választásainknak, mint a haza java, és becsülete? (Már kérem, ha mi a nép nem vagyunk képesek embert küldeni az országgyűlésre, tessék elutni a közügyet nyomorít; tessék elutni a leggyámolatlanabb, s legrosszabb kormányzást, tessék elutni az ország és szt. koronája megaláztatását, tessék elutni az ösök hamvainak megszégényesítését, tessék Bécs városának adófizető rajba lenni.)
Ez csuf philippica ugy e? megcsalám nemzetemet, ha az igazat ennek is meg nem mondanám. Megmondom, mert még mindig reménylek ezen nemzet jövőjében, de csak úgy, ha minden honpolgár, minden honleány megment legálabb a maga személyében egy honpolgárt, vagy egy honleányt a hazának, s kikerül azon bűnök, mik képtelenség tennek, hogy a hazának érf, erős, és egészséges fiaitok és leányokat adjon, s mint egy Hercules győzedelmeskedik minden kísérteten, szóval, ember marad a talpon. Tudjuk meg polgártársaim, hogy valakit az ördög — akarom mondani, a hatalom — kísérteni kezd, arról elide felel, hogy romlott, vagy elrontható, az erőset kerüli igazán, mint az ördög a tőmjent.
Ezen — tán unalmas — erkölcsi praediciót el kelle mondanunk, hogy azok, kik a nemzet sorsát kezükbe veszik, ne feledjék a név erkölcsét számitásukban, mint legbiztosabb tényezőit a nemzet megmaradásának. És itt mi kimondjuk mint az eddig mondottak corollariáját: hogy nemzeti politikánk legelső, és legfontosabb feladata nem vesztegetni, mint napjainkban történni, hanem megtisztítani a népek erkölcsét. Ezzel kapcsolatban oda kell hatni, hogy a nép vagy onosódjék.

Ugyde hogy vagyonsodik ez a nép, melynek vállal a rozsz és bűnös államzavardoklás és a idegen érdekekre fordított költségek terhe alatt már is roskadozik. A szegénység csak a regényekben szép, de a gyakorlati életben nagyon prózai portéka; és ha a szegénység annyira megy, hogy az egészséges étel, ital, ruházat és lakás hiányzik, el-saturál az ember, kinek aztán hasznát senki sem veszi. Nagy csabító az a szegénység az erkölcsi romlásra is. Azonban én ismertem akár hány szegény embert, ki nélkülözések közt született és élt, de magában az embert soha meg nem gyallata; de olyant, ki kényelmes állapotból szegénységre jutott, még egyet sem, ki erkölcsileg is el nem bukott volna. Vagyaztan az illetők s ugy szegényítse a népet, hogy egy válságos időben nem lesz kinek hasznát venni.
Ha azt akarjuk tehát, hogy Magyarország népei erkölcsösök, vagyonsodjék, s így haszonvételők legyenek, függetlenitni kell az országot minden idegen lefolyástól; fel kell menteni az idegen érdekek javára minden adószót; az államháztartás költségeit oda vinni vissza, hogy azokat a nép könnyen hordozhassa. Nagy tényező az nép jellemére a nemes ambitio is; ugy de egy alárendelt ország népe — mint mi vagyunk — csak szolgál-kütségre de nemes ambitóra nem tehet szert, s így elvész a lélek, mi válságos időkben a nemzettestet eleveníti. Tessék csak visszaadni a népnek azon öntudatot, hogy az ő hazája az isten ke-lyemén tul csak saját józan akaratától függ; lesz ezen népnek esze, vagyona s lesz ereje és biztonsága a királyi széknek.

Valaméddig Magyarország a maga függetlenségi jogaiba gyakorlatilag visszalépezve nem lesz, addig egy erős és határozott irányu kormány is képtelenség. Ugyan mit kívánunk mi ettől a gyámoltalan kormánytól a közügyesnek mondott, voltaképen illuzoriusz közjogi alapon, midőn ennek a miatyánkot sem szabad elmondania, mig nem bizonyos abban, hogy az a becületlen és lesz ellenére; hogy kiváthatunk ettől határozott programot, például a vám és bankügyben, midőn azon s más kérdések a becületlenkedésbe ütköznek? Tessék elhinni, hogy ezen szegény kormány — mint kormány — inkább szánozkass, mint szidást érdemel. Nem adhat ez, s még a századik sem a mostani alapon más programot, mint a mit adott: „tesztünk a mit lehet, azonban anyai igérünk, hogy ha hazán nem is, de engedelmessé szolgálnak segíteni fogunk.” De nem is kormány ez, milyennek egy kormánynak lennie kell; ez csak osztrák praefectura, melynek feladata Bécs város érkeket Magyarországon képviselni. S aztán nem is jut be abba a kormányba seuki, mig bűnét azaz honfui érzelmét meg nem győzja, s fogadást nem tesz; hogy ezantól jó gyermek lesz, mint ezt a Tisza ó mnga példájából láthatjuk.
Ezen nyomasztó állapot, mi rosszabb a jókara-tu abszolutizmusal, tovább nem maradtat. Magyarországnak vagy fuggetlen államnak, vagy ha már nem életre való, osztrák tartománynak kell lennie. Mi azt akarjuk, hogy legyen független állam a függetlenség minden kelékével. Aljon a király, mint a nemzet test feje, megoszthatatlan egy-égyben a hazával. Akarjuk ezt; mert elváltatlen jogunk van ehhez; mert ezt kívánja szent koronánk sérthetlensége, ha haza jölete és a nemzet becsülete.

Nem kevésbé fontos feladata nemzeti politikánknak: a béke a honpolgárok között, s bizalom egymás iránt, mi ismét nem lehetséges igazság és méltányosság nélkül. Adjuk meg hát a nemzetiségeknek az alkalmat a szabad mozgásra a magok individuális érdekeik érvényesítésére; sőt segítők őket ebben. De ha megadjuk a nemzetiségeknek a mi az övék, adjuk meg a hazának is, és az: a lla m egészség és igazsághatalansága.

